
Listopadové svatořečení Anežky bylo zvláště načasované shůry, říká doc. Kubín

Listopadové svatořečení Anežky bylo zvláště načasované shůry, říká docent Kubín

Nejenom Václavské náměstí, Národní třída nebo Albertov. Mezi místa, která budou už navždy spojená s událostmi listopadu roku 1989, patří i katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha, kam lidé přišli poděkovat za svatořečení Anežky České. Země na něj čekala sedm set let a to, že se uskutečnilo právě v těchto mimořádných dnech, je náhoda s velkým N, jak říká docent Petr Kubín z [Katolické teologické fakulty UK](#), který se ve své práci zaměřuje na studium života a kultu světců.

Na svatořečení Anežky došlo až sedm set let po její smrti. Proč to trvalo tak dlouho?

Nejedná se o nijak výjimečnou situaci, často tento proces trval několik století a někdy vůbec neskončil úspěšně. U Anežky se promarnilo několik šancí, hlavně na začátku, když o její kanonizaci v roce 1328 žádala královna Eliška. Učinila to však v krajně nevhodném okamžiku, protože tehdejší papež byl ve velkém konfliktu s minority a Anežka byla klariska, hlásila se k ideálům chudoby a s tím tehdy papež polemizoval. Pak proběhlo několik dalších neúspěšných pokusů, např. v roce 1679, kdy se o Anežčinu kanonizaci snažili pražský arcibiskup Valdštejn a císař Leopold I. Nemáme však žádnou zprávu z vatikánských archivů, proč ani jeden z pokusů nevyšel. Úspěšný byl až tzv. konfirmační proces koncem 19. století, kdy papež Pius IX. Anežku blahořečil. Je to náhoda s velkým N, že se její svatořečení nakonec konalo až v roce 1989. A je zvláštní, že papež Jan Pavel II. v únoru 1989 určil, že se kanonizace bude konat 12. listopadu. Nikdo v té době ještě nemohl vědět, že to bude několik dní po pádu Berlínské zdi a několik dní před naší revolucí. To bylo takové zvláštní načasování shůry...

Jaké argumenty nakonec pro kanonizaci Anežky rozhodly?

Musí být vždy dvojí, jednak dobré skutky za života a pak posmrtné zázraky. Shromážděny byly už ve 14. století, kdy se uváděla především Anežčina zbožnost. Už tehdy bylo zaznamenáno velké množství jejích posmrtných zázraků. V roce 1989 byl nakonec uznán ten, který se odehrál až za protektorátu v Praze, kdy byl zázračně uzdraven umírající policejní major ve výslužbě Karel Reisinger.

Můžete tento příběh přiblížit?

Sedmdesátiletý Karel Reisinger onemocněl prudkým zánětem žlučníku a jater doprovázeným sepsí a nakonec i srdečním kolapsem. Umírajícímu položila manželka na hrud' obrázek sv. Anežky a modlila se za jeho uzdravení. Major Reisinger se prý poté rychle a úplně uzdravil.

Prý o svatořečení Anežky usiloval i zakladatel naší univerzity císař Karel IV...

Zprávy o tom, že se Karel IV. snažil probudit spící kolegium kardinálů, aby konečně kanonizovalo jeho prapratetu, jsou obsaženy v Marignolově kronice. Podle Anežské legendy byl Anežce vděčný za své uzdravení, když jako roční chlapec onemocněl těžkou chorobou. Faktické kroky, které by k Anežčině kanonizaci směřovaly, ale Karel IV. neučinil, alespoň o nich nemáme žádný důkaz.

Byla to skutečně náhoda, že se o svatořečení Anežky začalo znovu hovořit právě v 80. letech 20. století?

Už jsem říkal, že její svatořečení se „vleklo“ a její případ se stále odkládal. Po té, co byla na konci 19. století blahoslavena, se o její svatořečení pokoušeli za první republiky, přerušení však způsobila válka. Po druhé světové válce o něj usiloval kardinál Josef Beran, ale zase přišel komunismus. Změna nastala, až když nastoupil na papežský stolec Jan Pavel II., který měl ke slovanským zemím na rozdíl od předchozích papežů blízký vztah. Na počátku osmdesátých let minulého století vyhověl žádosti kardinála Tomáška, že se znovu proces otevře. Myslím si, že dotažení procesu kanonizace Anežky České byla především zásluha Jana Pavla II. Ale to, že k němu došlo právě v ony listopadové dny roku 1989, byla opravdu velmi zvláštní náhoda.

Byl jste tehdy ve Vatikánu?

Ve Vatikánu jsem nebyl, byl jsem ale v Praze na bohoslužbě konané 25. listopadu na oslavu kanonizace.

Jaké jste měl pocity?

Čistě euforické, nejenom kvůli Anežce, ale i kvůli tomu obrovskému shromáždění, které bylo v katedrále. Pocity to byly zcela mimořádné...

V čem může být odkaz skutků Anežky České blízký lidem i dnes?

V prvé řadě je třeba zmínit její příklon k františkánskému hnutí a zřeknutí se veškerého svého i klášterního majetku, který převedla na špitální bratrstvo. Zvláště dnes, v době, kdy se řeší téma restitucí církevního majetku, jde o velmi aktuální myšlenku. Inspirativní je i její péče o chudé. Je známo, že Anežka v Praze založila ve své době největší špitál, kde bylo později několik desítek lůžek pro nemocné a péče o chudé tu byla zdarma. Ona věděla jak na to, využívala podpory svého bratra krále Václava I., špitál však fungoval i po její smrti a až do 17. století byl největším špitálem v Praze. Z těchto důvodů je její odkaz naprosto nadčasový.

Jak vznikla legenda o tom, že „až bude Anežka svatořečena, bude v české zemi dobře“?

To je parafráze prof. Tomáše Halíka z roku 1989. Poprvé se toto proroctví objevuje už v 15. století, kdy ho proslovil litoměřický probošt Papoušek, který jej ale pronesl trochu jinak. Původní verze zněla tak, že „až budou kosti Anežky nalezeny, bude v české zemi dobře“. Na jejich nalezení ale pořád čekáme...

Doc. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., (narozen 1967) studoval na Filozofické fakultě UK, na Katolické univerzitě v Eichstättu a na Univerzitě Friedricha Schillera v Jeně. Od konce 90. let působí na Katolické teologické fakultě UK. Absolvoval studijní pobyty v pařížských Maison des Sciences de l'Homme a v École des Hautes Études en Sciences sociales, v institutu Maxe Plancka v Göttingenu a též ve Vatikánu. Věnuje se především středověké hagiografii a životu a kultu svatých. V současné době je zapojený do projektu programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) DF11P01OVV007 *Kultura a umění benediktinského řádu ve střední Evropě 800-1300*.